

Leger og yringsfrihet

Rådet for legetikk har behandlet en klage fra Landsforeningen for lesbisk og homofil frigjøring (LLH).

– Norsk Radiografforbund har erfaring med at dersom vi har sammenfallende problemstillinger med andre, er det fornuftig å samarbeide. Som oftest finner man frem til de gode løsningene i fellesskap, og i dette tilfelle har Radiografforbundet og Legeforeningen felles interesser. Vi vil også rose Legeforeningen for det gode samarbeidet i denne saken. Det har vært en prinsipiell viktig avklaring å få på plass. Derfor vil vi rette en stor takk til helseettsavdelingen i Legeforeningen for det arbeidet som er gjort.

– Hvilke konsekvenser tror Radiografforbundet denne saken kommer til å få?

– Sivilombudsmannens uttalelse viser at arbeidsgiver ikke slavisk kan nekte radiografer eller andre helsearbeidere å inneha bierverv utenfor helseforetaket. Arbeidstaker disponerer som utgangspunkt fritt over sin fritid, herunder også muligheten for bierverv. Bierverv kan bare nektes etter en konkret og saklig begrunnet vurdering av det enkelte tilfellet. Radiografforbundet mener at forliket som er inngått med tydelighet underbygger at radiografer i utgangspunktet kan inneha bistillinger ved private røntgeninstitutt uten at helseforetakene lovlig kan nekte dette. Helseforetakene må ta hensyn til at den enkelte sak må vurderes konkret og ikke automatisk legge til grunn at bierverv er i strid med arbeidstakers lojalitetsplikt.

– Er det andre ting Radiografforbundet vil trekke frem/vektlegge?

– Norsk Radiografforbund vil i tillegg påpeke at det er et viktig samfunnspolitisk mål at man kan utnytte den samlede kompetansen i Helse-Norge til pasientenes beste. Dette har derfor vært et av momentene forbundet har vektlagt i saken. Radiografenes kapasitet og kompetanse skal kunne brukes maksimalt, pasienter skal kunne utredes så raskt som mulig, og behandling skal kunne iverksettes så raskt som mulig. I dette tilfelle ved at radiografer, så vel som annet helsepersonell, innehar bierverv hos private aktører.

Knut E. Braaten

knut.braaten@legeforeningen.no
Avdeling for informasjon og helsepolitikk

Klagen gjelder et leserinnlegg i dagspressen, skrevet av en muslimsk lege. Legens ytringer hadde utgangspunkt i hans religiøse tro. Legen hevdet i innlegget at personer som tiltrekkes av sitt eget kjønn, har en seksualitet som er et avvik fra det som er naturlig og ønskelig, men han var også opptatt av ikke å fordømme dem det gjaldt. Han skrev videre om samfunn hvor homofil praksis har spilt en viktig rolle. Han henviste til Koranen og Bibelen som omtaler hvordan samfunnet til Lot ble ødelagt.

Rådet for legetikk er av den oppfatning at enhver lege må kunne ytre seg fritt – også om kontroversielle saker – selv om han eller hun oppgir å være lege, såfremt ytringen er saklig. Det vises til Etske regler for leger, kapittel I, § 11: «En lege bør etter sine forutsetninger medvirke til at allmennheten og myndigheter får saklig informasjon om medisinske spørsmål» (1).

Dersom den innklagede legen hadde uttalt seg i egenskap av å være lege, ville det ha vært kritikkverdige å omtale homofili som avvik i betydningen medisinsk diagnose. Dette ville vært et brudd på §§ 1, 2, 10 og 11 i kapittel I. Etter rådets vurdering var legens bruk av betegnelsen avvik i hans leserinnlegg ikke å regne som en diagnose fastsatt av en lege.

LLH tok i sin klage opp spørsmålet om innklagedes ytringer var i strid med Etske regler for leger, kapittel I, § 1: «...Legen skal bygge sin gjerning på respekt for grunnleggende menneskerettigheter og på sannhet og rettferdighet i forhold til pasient og samfunn», § 2: «Legen skal ivareta den enkelte pasients interesse og integritet. Pasienten skal behandles med barmhjertighet, omsorg og respekt». Videre ble det stilt spørsmål ved om legens ytringer var

uttrykk for manglende oppdatering, da hans ytringer ifølge LLH kunne tyde på at legen fortsatt anså homofili som en diagnose (jf. § 10: «En lege skal holde sine kunnskaper ved like og stadig sørge for å fornye dem»).

I sitt tilsvaret til rådet skrev legen at han i innlegget hadde gitt en ikke fordømmende fremstilling av hva Koranen og han selv mente om homofili. Han understreket også at han skrev innlegget som privatperson og muslim, ikke som lege. Det fremgikk ikke i innlegget, verken i tittel eller tekst, at han var lege. Innklagede understreket at hans holdning til homofile pasienter ikke var påvirket av hans synspunkter, og at hans oppgave var å verne menneskers helse. Han hevdet i sitt tilsvaret at en lege kan være uenig i en annens livsførsel og ha en mening om hva som er rett og likefullt være korrekt, faglig og respektfull i forhold til pasientene.

Rådet vurderte klagen opp mot de paragrafer i Etske regler for leger som klager hadde anført. Rådet la til grunn at legen i leserinnlegget hadde ytret seg som samfunnsborger og ikke som lege, og at utgangspunktet var hans muslimske tro. Både tros- og yringsfriheten er grunnleggende demokratiske rettigheter som gjelder for alle borgere uavhengig av yrke. Rådet mente derfor at uttalelsene ikke var i strid med Etske regler for leger.

Karsten Hytten

khytten@online.no
Rådet for legetikk

Litteratur

1. Etske regler for leger. www.legeforeningen.no/?id=485 (26.9. 2008)